

Vem är Greta? Att arbeta med kritisk litteracitet inom sfi

Berit Lundgren och Jenny Rosén

Syftet med presentationen är att belysa didaktiska möjligheter i arbetet med kritisk litteracitet inom svenska för invandrare (sfi). Den bygger på en studie som är genomförd inom ramen för ett treårigt forskning- och utvecklingsprogram. Bakomliggande teori är en dynamisk syn på flerspråkighet och transspråkande som ett pedagogiskt förhållningssätt i undervisning av vuxna och kritisk litteracitet som synliggör relationer mellan makt och texter utifrån begreppen makt/dominans (domination), tillgång (access), mångfald (diversity), utförande (design) samt de- och rekonstruktion.

Inom ramen för utvecklingsprogrammet arbetade lärarna på en skola med bilder av Greta Thunberg utifrån kritisk litteracitet. De utvecklade undervisningsaktiviteter utifrån elevgrupperna. Eleverna fick i undervisningen möjligheter att använda alla sina språk i vissa aktiviteter, samtala om bilderna, stötta varandra genom språkredor och använda sig av öppna frågor, för att tolka bilderna. Lärarna uppmuntrade eleverna att utgå från tidigare erfarenheter och kunskaper vilket medförde att eleverna fick tillgång till innehållet som bilderna illustrerade. Öppna frågor från lärarna visade sig vara centrala för att belysa och diskutera bildernas design ur ett maktperspektiv. Lärarna observerade också varandras undervisning.

Undervisningsplaneringarna och tre gruppsamtal där lärarna samtalar om arbetet med kritisk litteracitet i sin undervisning, har analyserats. Lärarsamtalen visade på möjligheter att arbeta med ett kritiskt litteracitetperspektiv i sfi-undervisningen och att det är viktigt att utgå från en transspråkande pedagogik där eleverna kan använda alla sina språk för att bygga förståelse och engagemang. För lärarnas del innebar arbetet med kritisk litteracitet att de i högre grad reflekterade kring vilka bilder och texter som de valde att arbeta med i undervisningen och framförallt hur de skulle arbeta med dessa. Studien visar på utmaningar vad gäller lärarnas kunskaper om elevernas förståelse och hur alla elever kan göras delaktiga i undervisningen.

Om presentatörerna

Jenny Rosén är docent i svenska som andraspråk och arbetar vid institutionen för ämnesdidaktik vid Stockholms universitet.

Berit Lundgren är docent i pedagogiskt arbete.

Målgrupp

Av intresse för sfi, studieväg 1, 2 och 3, grundläggande vuxenutbildning

Nyckelord: Kritisk litteraciet, flerspråkighet, transspråkande, makt/dominans (domination), tillgång (access), mångfald (diversity), utförande (design), de- och rekonstruktion

